

Základní škola sv. Voršily v Olomouci

Aksamitova 6, 772 00 Olomouc

Dějiny odívání

20. století

Závěrečná práce

Autor: Magdalena Chaloupková

Třída: IX

Vedoucí práce: Šárka Chlupová

Olomouc 2015

Obsah

1. Úvod	3
2. „Zlatá“ dvacátá léta	3
3. „Elegantní“ třicátá léta	4
4. „Válečná“ čtyřicátá léta	5
5. Padesátá léta – New look	6
6. „Bláznivá“ šedesátá léta	7
7. Sedmdesátá léta	8
8. „Ambiciózní“ osmdesátá léta	9
9. Devadesátá léta	10
10. Závěr	12
11. Resumé	12
12. Užitá literatura	12

Úvod

Oděv byl ve všech historických obdobích součástí životního stylu lidí. Oděvem totiž můžeme vyjádřit spoustu věcí. Postavení ve společnosti, styl, náladu, povahu, názor, a mnohé další. Módní je vždycky to, co společnost vnímá jako něco krásného. Lidé totiž považují krásu za důležitou. V každé době je krásné a módní něco jiného, nejvíce viditelné je to na ženských liniích těla.

V této práci bych chtěla popsat posun módy ve dvacátém století. Co a jak módu ovlivnilo, co přimělo lidi nosit právě tyto druhy oblečení a co tím chtěli říct.

„Zlatá“ dvacátá léta

Konec první světové války znamenal pro celou společnost velkou změnu. USA se stala nejsilnější finanční velmocí, akcie začaly narůstat a společnost bohatla. Životní styl se velmi změnil, lidé oslavovali, chodili na večírky, tancovali a tomuto odpovídal i oděv.

Ženy, které se cítily nezávislé, odmítaly nosit korzet a stísněné šaty. Začaly se zkracovat sukně a oděv dostal přirozenější tvar. Této éře hodně napomohla módní návrhářka Coco Chanel, které přišla se stylem „à la garçonne“ (chlapecký). Chanel tvrdila, že ženy musí mít možnost pohybu a cítit se v šatech pohodlně. Rezolutně zjednodušila siluetu, začala

používat lehké látky a na šatech nebylo žádné zdobení. Její košilovité šaty, kostýmy s plizovanými sukňemi, „malé černé“ nosily všechny ženy, které chtěly být šik.

Do společnosti se dostal Jazz, který i když pocházel z černošských komunit, rychle otrásl celým světem. Začalo se chodit do barů, a tancovat. Ženy, které byly v této době velmi feministické, se začaly líčit, kouřit a pít. To se stalo výzvou pro módní designéry, kteří vymysleli pudřenky, cigaretové špičky a koktejlové sklenice.

„Elegantní“ třicátá léta

Ekonomická i morální krize, na začátku třicátých let, byla pro celý svět velký zlom.

Dosavadní bezstarostnost ve společnosti vystřídal praktičtější a úspornější životní styl, což se projevilo i v módě.

Dosavadní pojetí pasu ustupuje, a oděv se začíná tvarovat do ženských linií. Sukně, které se od úzkého pasu mírně rozšiřují, jsou delší a pozornost se zaměřuje na horní část těla. Ramena se opticky zvětšují vycpávkami, boletky, motýlími rukávy nebo volány. Záva se odhalují a nosí se na nich hluboké výstřihy. Napomáhá tomu moderní opalování na plážích. K tomuto účelu jsou určeny čím dál tím více módní plavky, které ovlivňují oblečení na den i na večer.

Ženy byly velmi ovlivňovány filmovými hvězdami, které byly ukazovány jako nádherné a dokonalé. Tomu odpovídala velká zdobnost večerních šatů s dlouhou sukní až na zem v pase velmi úzkou a s odhalenými zády. Často byla látka lesklá, posetá flitry nebo korálky.

Ve dvacátých letech, byly kalhoty na ženách tolerovány pouze ve sportu, ale ve třicátých letech začaly být přijatelné i na volný čas. Široké pyžamové kalhoty, nošené na plavkách a velký široký klobouk byl oblíbený úbor na pláž. **(Obrázek)**

„Válečná“ čtyřicátá léta

S příchodem války se mnohé změnilo. Přejít na válečnou výrobu znamenal velký nedostatek oblečení, které bylo na příděl. V módních časopisech obratem zareagovali a psali, jak si ušít šaty ze zbytků starších šatů, nekvalitních látek, nebo dokonce záclon. Kvůli šetření materiálem, byly střihy velmi strohé a zjednodušené. Ženám v době, kdy většinu lidí zajímala otázka přežití, nezbývalo nic jiného, než se přizpůsobit.

Ženy byly za války třeba na pomocnou práci. V továrnách dělnice nosily kombinézy a montérky, vlasy měly schované pod turbanem. Vlasy byly však posledním zbytkem krásy, na kterém ženy lpěly. Nosily je proto natočené a dlouhé až po ramena. V armádě naopak ženy nosily uniformy nebo kostýmy zhotovené v duchu pracovní módní linie.

Protože Paříž, město, které vždy uvádělo směr módy, byla za války izolována, musela Amerika převzít její funkci. Návrháři oblečení vytvářeli tak, aby bylo lépe sladěné s Americkým trhem. Kvůli omezenému množství látek vznikla první standardizace velikostí, která byla pro konfekční průmysl nezbytná.

V Paříži ženy najednou začaly nosit obrovské nápadité klobouky a turbany. Dávaly tím najevo, že i když je Paříž poražena, stále mají smysl pro humor a úmysl zachovat si výraz, který hraničí se zesměšňováním. Tento styl se vysmíval nacistické okupaci a Francouzsky nosily klobouky s nádhernou důstojností.

Padesátá léta – new look

Konec druhé světové války byl začátkem zcela nového období. Módní tvůrci jsou velmi aktivní a snaží se získat zpět zájem lidí o krásné oblékání. Vymýšlejí nové aktuální styly, mezi nimiž je i Diorův *romantický styl*, který se stal hlavním pro tuto dobu.

Diorova nová módní linie nazvaná *new look* byla inspirována módou 18. století a rychle se stává *haute couture* (hlavním šitím).

Znaky této linie byly šaty s velice úzkým pasem, široká sukně podpořená spodničkou a sahající do půlky lýtek, často boty na vysokém úzkém podpatku a široký klobouk, který tvořil kontrast k útlému pasu. Doporučenou mírou v pase bylo 54 centimetrů.

Móda odívání se tak vrací k „ideální“ linii, o kterou se ženy snažily ve většině historických obdobích.

Po ukončení války byl najednou dostatek látek, kterého Christian Dior velmi využil. Na jedny jeho šaty se spotřebovalo 15 – 20 metrů látky. Nebylo snadné si takové šaty s nezbytností dobrého střihu i ušítí pořídit. Šaty byly velmi drahé a luxusní a některé ženy dokonce demonstrovaly kvůli jejich ceně.

Protože se po válce Evropa rozdělila na „západní a východní“, nebylo jednoduché stejnou módu rozšířit po celé Evropě. Zejména komunistické země se snažily “západnímu“

vlivu zabránit. Přes všechna varování se ale západní “nepřijatelná móda“ v linii *new looku* stala běžným společenským oblečením v celé Evropě, tedy i východní.

Ve druhé polovině padesátých let se záhy změnil styl, zejména u teenagerů. Do popularity vstoupily džíny (jeans) a trička. Jeans dostaly svůj název podle látky, z níž byly šity. Do módního světa pronikly přímo frontálním útokem. Džíny nosili jak chlapci, tak i dívky, které se tímto chtěly odlišit od svých matek v korzetech a sukničkách. Země původu těchto populárních kalhot byla Amerika. Měla ovšem problém džíny rozšířit i do Evropy, protože nepřítelem této módní novinky nebyli jen komunisté, ale také módní tvůrci západní Evropy. Nakonec se ale *haute couture* přece jen přizpůsobila. Ve východní Evropě se jeansy objevil jen v prodejních Tuzexu a byly velmi nedostatkovým zbožím.

„Bláznivá“ šedesátá léta

Šedesátá léta byla nejrevolučnějším obdobím v historii módy. Bylo to také poslední období módního diktátu. Společnost vítala změny. Politika i kultura se zvolnily a v duchu

svobody se dostala na vrchol módní společnosti mládež. Mladí sebevědomě demonstrovali vlastní vkus v oblékání, vymýšleli módní styly a určovali nové módní trendy. Móda byla ovlivněna sociálními i kulturními fenomény. Válka ve Vietnamu, “černá revoluce“ a boj za lidská práva, přistání na Měsíci nebo stále větší užívání chemických vláken, to vše mělo na styl odívání zásadní vliv. Pozornost se náhle změnila z boků a poprsí na nohy. Aby ženy mohly plně ukázat krásu svých nohou, vymyslely se minisukně. S tím také souvisí masové užívání antikoncepčních pilulek a náhlá sexuální revoluce.

Velmi důležitou roli ve světě módy sehrála i hudba. Hlavně v Anglii se moderní rockové skupiny staly velmi populárními. Skupiny jako The Beatles nebo The Rolling Stones udávaly směr odívání svým fanouškům.

Především v USA probíhaly nejrůzněji motivované protesty a demonstrace, nejčastěji s mladými v čele. Pod heslem „mír, ne válku“ se formovalo hnutí hippies, které odmítalo americkou vojenskou angažovanost ve Vietnamu a utvářelo svobodomyšlné komunity. Znaky, jako dlouhé vlasy, bosé nohy, korálky, květinové vzory, volné oblečení a další, je na první pohled odlišovaly od neviditelných příslušníků undergroundu.

Sedmdesátá léta

Sedmdesátá léta byla důkazem toho, jak je těžké spojit módu s určitým desetiletím. První polovina byla pokračováním módy konce šedesátých let. Druhá polovina byla spíše to, co se považuje za módu osmdesátých let.

Haute couture definitivně ztratila svou autoritu. Výrobci konfekce nabízeli celou škálu stylů, od hippies až po usedlou módu. Dlouhé šaty soupeřily s džínami. Právě denimové (jeansové) oblečení je pro toto desetiletí nejtypičtější. Vymyslelo se mnoho nových druhů jeansů – oprané, potrhané, vyšíváné, zaplátované, rozmanitých tvarů (zvonové, mrkvové, cigaretové, bokovky).

Tato doba je také první, ve které se objevuje retro styl. Důležitým jménem toho stylu byl módní návrhář Yves Saint Laurent, který si inspiraci bral hlavně ze čtyřicátých let dvacátého století. Vnesl do dosud bláznivé doby opět eleganci. Diorův nástupce přišel například s nezapomenutelnou kolekcí

geometrických tvarů. Jeho zájem o výtvarné umění nebyl nikdy vyjádřen doslovněji než v jeho modelu Mondrain z roku 1965.

„Ambiciózní“ osmdesátá léta

Chamtivost, nenasytost, trh posedlý šílenstvím, touha po zábavě. Nějak tak by se dalo charakterizovat období osmdesátých let. Objevily se první případy nemoci AIDS, rozpoutala se válka mezi Íránem a Irákem a svět vyděsila jaderná katastrofa v Černobylu.

Osmdesátá léta se stala obdobím ženské autority. Začalo se šít managerské oblečení, které jakoby říkalo : „Hlava pro podnikání a tělo pro hřích“. Elegantně vypasovaná sáčka, sukně po kolena nebo kalhoty, halenky a boty na jehlovém podpatku zvyšovaly sebevědomí a ženy

v takovém oblečení dávaly najevo, že podnikání myslí vážně. Toto dokonale vystihl snímek Helmuta Newtona pro pařížskou Vogue z roku 1981 s titulkem „Sie Kommen“.

V průběhu osmdesátých let rostly příjmy ve všech průmyslově vyspělých zemích natolik, že lidé z nejvyšších ekonomických kruhů si dopřávali obrovského luxusu. V Británii se ujal americký trend „neomezených možností“, všechno bylo na prodej. Pro úspěšné mladé muže s vysokými příjmy se začala používat přezdívka „yuppies“ (mladí městští profesionálové). Měly spoustu peněz a rychle je utráceli. Stali se velmi lukrativní skupinou pro módní trh. Mohli si dovolit obleky Armaniho, Gucciho boty, hodinky Rolex, nejnovější Porsche a mnohé další. Vlastnili šekové knížky a zlaté kreditní karty. Oblékání pro úspěch, záliba v joggingu a aerobiku, touha vystavovat své atletické tělo, to vše se stalo

společenskou normou, na kterou pohotově odpověděli manažerské modely amerických návrhářů Calvina Cliena nebo Ralpa Laurena.

Léta devadesátá

Módní svět byl uštván změnami, rychlým chaotickým střídáním nových trendů a neustálou proměnlivostí. Ve světě už nebylo stopy po jediném jasném a srozumitelném směru. Módní návrháři, kteří svou kreativitou módu předurčují, vnášeli do nastoleného chaosu ještě větší zmatek. Ženy osmdesátých let s touhou po odlišnosti chtěly vypadat stále nově a přehnaně pečovaly o svůj zevnějšek. Svým oděvem sdělovaly, že jsou úspěšné, soběstačné a bezproblémové.

Móda devadesátých let byla směsicí několika různých stylů a prvků, zaměřím se tedy na některé z nich.

Hip hop styl:

Počátkem 90. let hip hop pomalu přestal být subkulturou a rozšířil se mezi střední proud, a s ním i specifický styl oblékání, pro který je typické sportovní oblečení, vrstvení, nadměrné velikosti, kalhoty spuštěné nízko, baseballová čepice, která se nosila také s šátkem nebo pod kapucí, a tenisky Nike Air Jordans, případně farmářky značky Timberland.

Antimóda a grunge:

Mladá generace návrhářů, stylistů a fotografů začala kombinovat vintage, street-wear a hudební vlivy s *haute couture* a vytvořila tak nový styl, jehož hlavními znaky byly Conversky nebo Martensky, školácká trička, otrhané džíny, flanelové košile a vytahané svetry. Styl grunge dostal název podle kolekce Marca Jakobse z roku 1992, který jako první zkombinoval módu ulice s *haute couture*

Tenisky:

Důkazem vlivu street módy na vysokou módu byly především všudypřítomné tenisky. Staromódní Adidas Gazzelle, Puma States a také Vans začali v 90. letech nosit skejt'áci, oblíbené byly i tenisky Nike Air Max se vzduchovým polštářem v podpatku, které zprofanovaly hip hop styl a které zažily znovuzrození v loňském roce, tenisky Prada Red Stripe symbolizovaly sportovně-městskou mánii 90. let a plátěné tenisky Converse All Star byly zase neodmyslitelnou součástí grunge stylu.

Závěr

V mé práci jsem se pokusila nastínit vývoj odívání dvacátého století. Během psaní jsem se dozvěděla spoustu nových věcí o podstatě módy a propojila jsem si hodně historických událostí a souvislostí.

Velice mně zaujalo, že v každém desetiletí dvacátého století se vnímání krásy posouvalo a že ženy neztrácely svůj důvtip a kreativitu ani v těch nejtěžších historických momentech.

Resumé

This work talks about an envelopment in clothing industry in 20th century. It is interesting that important historical events influenced the clothing industry too. Fashion was changed each ten years and every decade was influenced by different event.. And that`s why the 20th century is so unique and unrepeatable, because the clothing industry has never been changing such fast and rapidly as in this era.

Užitá literatura

- Kybalová Ludmila; Od „zlatých dvacátých“ po Diora; Praha 2009
- Máchalová Jana; Buďiž móda; Praha 2012
- Stevenson N. J.; Kronika módy; Praha 2011

